

1 Inleiding

2 Het gegeven metafoor

- (1) Sometimes too hot the eye of heaven shines,
and often is his gold complexion dimmed. (Shakespeare 18, 5-6)
- (2) de *voet* van een berg [verbreding onderaan waar de berg op lijkt te rusten, of te 'staan'], de *neus* van een schoen [voorstekend element], de *hals* van een fles [versmalling in de overgang van lichaam naar opening]
- (3) De man baadde in weelde
- (4) WEELDE IS VLOEISTOF
- (5) TIME IS MONEY

3 Nut van metaforen in de wetenschap

- (6) Such metaphorical theories can be valuable conceptual tools; they may provide enlightenment, insight, understanding; yet they are not empirical theories [...], because they cannot be falsified. (Chesterman, 1997, p. 44)

4 Metaforen in verband met het vertalen

4.1 De relatie tussen een doelttekst en een origineel

4.1.1 Maken van een kopie

- (4) met een kopie of een vervalsing van een schilderij, met een gipsen replica van een marmeren beeldhouwwerk, met een vioolsonate die op een piano wordt uitgevoerd, met een ziel die naar een ander lichaam verhuist of met een lichaam dat in andere kleren wordt gestoken. (Van Leuven-Zwart, 1992, p. 14)
- (5) Maar toch lijkt mij dat het vertalen van de ene taal in de andere, ... iets heeft van een Vlaams wandtapijt dat je aan de verkeerde kant bekijkt, want al zie je de figuren, ze zitten vol draden die ze verdoezelen, en daardoor zie je ze niet met de gladheid en glans van de voorkant. (Cervantes, 1997, p. 1108)

4.1.2 Uitvoeren van een ontwerp

(6) All translations are maps, the territories are the originals. And just as no single map of a territory is suitable for every purpose, so is there no “definitive” translation of a poem. (Holmes, 1988, p. 58).

4.1.3 Trouw en verraad

(7) Thus, theories of translation have been peopled, metaphorically, with chaste maidens, mistresses, and unfaithful lovers. ... Translators have worried ... over the virility of the original and the complaint is frequently that the original has been emasculated. The act of translating has been compared to sex, and to rape. (Chamberlain, 1998, p. 94)

4.1.4 Optische metafoor

4.1.5 Imitatie, strijd

4.2. De plaats van de vertaler en het vertaalproces

4.2.1 Spel

4.2.2 Zichtbaarheid

4.2.3 Verovering

4.2.4 Kannibalisme

4.2.5 Verraad en (on)trouw

4.2.6 Reizen en migratie

(8) It was only a matter of time before the two concepts of ‘translation’ and ‘travel’ also became blurred into each other, offering an endemic (and often metaphorical) representation of the complex patterns of mobility which have become synonymous with the human condition in (post)modern times. (Polezzi, 2006, p. 173)

4.2.7 Verlies

5 Vertaling en metafoor

(9) Overdracht bij vertaling en metafoor

	constant	wisselend	transfer	aard relatie tekens
Vertaling	B	T	$B (T_1 \rightarrow T_2)$	interlinguaal
Metafoor	T	B	$T (B_1 \rightarrow B_2)$	intralinguaal

Bibliografie

- Cervantes Saavedra, M. de (1997). *Don Quichot* (dl 2). (Vert. B. van de Pol). Amsterdam: Athenaeum-Polak & Van Gennep.
- Chamberlain, L. (1998). Gender metaphors in translation. In M. Baker (Ed.), *Routledge Encyclopedia of Translation Studies* (pp. 93-96). London/New York: Routledge.
- Chesterman, A. (1997). *Memes of translation*. Amsterdam: J. Benjamins.
- Evans, R. (1998). Metaphor of translation. In M. Baker (Ed.), *Routledge Encyclopedia of Translation Studies* (pp. 149-152). London/New York: Routledge.
- Hermans, T. (1985). Images of Translation. Metaphor and Imagery in the Renaissance Discourse on Translation. In T. Hermans (Ed.), *The Manipulation of Literature: Studies in Literary Translation* (pp. 103-135). London/Sydney: Croom Helm.
- Hoffman, E. (1989). *Lost in Translation: Life in a New Language*. London: Heinemann.
- Holmes, J.S. (1988). On Matching and Making Maps: From a Translator's Notebook. In J.S. Holmes, *Translated! Papers on Literary Translation and Translation Studies*. Amsterdam: Rodopi, 53-64.
- Knowles, M., & Moon, R. (2006). *Introducing Metaphor*. London/New York: Routledge.
- Koller, W. (1972). *Grundprobleme der Übersetzungstheorie*. Bern/München: Francke Verlag.
- Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). *Metaphors We Live By*. Chicago/London: University of Chicago Press.
- Leuven-Zwart, K. van (1992). *Vertaalwetenschap. Ontwikkelingen en perspectieven*. Muiderberg: Coutinho.
- Levý, J. (1967). Translation as a Decision Process. In *To Honor Roman Jakobson II* (pp. 1171-1182). Den Haag: Mouton. Herdrukt in: L. Venuti (Ed.), *The Translation Studies Reader* (pp. 148-159). London/New York: Routledge,
- Mayer, R. E. (1993). The instructive metaphor: Metaphoric aids to students' understanding of science. In A. Ortony (Ed.), *Metaphor and Thought* (2nd ed.) (pp. 561-578). Cambridge: Cambridge University Press. [1st ed. 1979]
- Mounin, G. (1955). *Les belles infidèles*. Cahiers du Sud. Heruitgave M. Ballard & L. Dhulst (1994). Lille: Presses Universitaires de Lille.
- Naaijkens, T. (2002). *De slag om Shelley en andere essays over vertalen*. Nijmegen: Vantilt.
- Polezzi, L. (2001). *Translating Travel: Contemporary Italian Writing in English Translation*. Aldershot/Brookfield: Ashgate.
- Polezzi, L. (2004). Vittime o traditori? Vecchie e nuove metafore del tradurre e del traduttore. *Semicerchio xxx-xxxi*, 7-10.
- Polezzi, L. (2006). Translation, Travel, Migration. In L. Polezzi (Ed.) *Translation, Travel, Migration* (pp. 169-188). Special issue *The Translator 12* (2).
- Richards, I.A. (1936). *The philosophy of rhetoric*. London: Oxford University Press.
- Simon, S. (1996). *Gender in Translation: Cultural Identity and the Politics of Transmission*. London/New York: Routledge.
- Ungerer, F., & Schmid, H.J. (1996). *An Introduction to Cognitive Linguistics*. London/New York: Longman.
- Van Besien, F. (1989). Metaphors in scientific language. *Communication and Cognition 22* (1), 5-22.
- Vandeweghe, W. (2005). *Duoteksten: Inleiding tot vertaling en vertaalstudie*. Gent: Academia Press.
- Venuti, L. (1995). *The Translator's Invisibility: A History of Translation*. London/New York: Routledge